

Lakiosasto

27.10.1997

Työeläkelaitoksille

HALLITUS ESITTÄÄ YKSITYISTEN ALOJEN LYHYITÄ TYÖSUHTEITA KOSKEVAN ELÄKETURVAN UUDISTAMISTA

Hallituksen esitys Eduskunnalle yksityisten alojen lyhyitä työsuhteita koskevan eläketurvan uudistamisesta (HE 202/1997 vp).

ESITYKSEN PÄÄKOHDAT

Lainmuutosten tavoitteena on, että kaikki yksityisten alojen työsuhteet tulevat työeläkevakuutuksen piiriin ja työnantaja maksaa työeläkemaksun jokaisesta työntekijän ansaitsemasta markasta. Työntekijälle myös karttuu eläkettä kaikista ansioista, jos ne eivät eläketurvan kannalta ole aivan merkityksettömiä.

1

Vakuuttaminen

TaEL

TaEL:n soveltamisala laajenee. Lainmuutoksen jälkeen TEL-alojen alle kuukauden jatkuneet työsuhteet ja tätä pitemmät työsuhteet, joiden ansiot jäävät alle TEL-rajamäärän, vakuutetaan TaEL:n mukaan. Aikaisemmin nämä työsuhteet eivät ole kuuluneet pakollisen eläketurvan piiriin muuten kuin niissä tilanteissa, joissa alle kuukauden mittaiset työsuhteet on voitu ketjuttaa yhdeksi TEL-tösuhteeksi.

Kotitalouksien teettämä TEL-alan työ kuuluu vastaisuudessa TaEL:n piiriin työsuhteen pituudesta ja palkan määrästä riippumatta. Nykyisin tällainen työ kuuluu TEL:n piiriin, jos TEL:n edellytykset täyttyvät. Kotitalouden teettämä LEL-alan työ vakuutetaan kuitenkin edelleen LEL:ssä.

Vaikka TaEL:n soveltamisala lainmuutoksen myötä laajenee, ei lain entistä soveltamisalaa ole muutettu.

TaEL:n palkkakäsité muuttuu TEL:n kaltaiseksi. Vuoden 1998 alusta lukien työsuhteen päättyessä maksettavaa vuosilomakorvausta ei enää lueta TaEL-palkkaan eikä siitä makseta TaEL-maksua. LEL:iin ei esitetä vastaavaa muutosta.

TEL

Koska alle kuukauden mittaiset TEL-alan työsuhteet tulevat TaEL:n piiriin, TEL:n ketjutussääntö kumotaan tarpeettoma.

Lakiosasto

27.10.1997

Samoin TEL:stä poistetaan tarpeettomana lain 11 §:ssä ollut säännös työnantajan mahdollisuudesta ottaa työntekijälleen vapaaehtoinen TEL-vakuutus, kun työsuhde jää TEL:n karenssirajojen ulkopuolelle.

2

Eläkkeen määräytyminen

TaEL

TaEL-eläkkeeseen oikeuttava vuosiansioraja (alempi rajamäärä) muuttuu saman suuruiseksi kuin LEL:ssä. Siten työntekijälle syntyy TaEL-eläkeoikeus niiltä kalenterivuosilta, joina hänen TaEL-ansionsa ovat vähintään 3 650 markkaa (vuoden 1998 indeksi 1825).

Jos tuleva aika tulee ainoastaan TaEL:sta, TaEL:n tulevan ajan keskipalkkaan lisätään vuoden 1998 alusta LEL-ansiot silloin, kun niitä on vähintään alempi rajamäärä. Jo ennestään laskennassa on voitu ottaa huomioon eläkkeeseen oikeuttavat TEL-ansiot. Vastaavasti jos tuleva aika tulee ainoastaan LEL:sta, lisätään LEL-ansioihin LEL:n tulevan ajan keskipalkkaa laskettaessa TaEL-ansiot, jos niitä on vähintään alemman rajamäärän verran.

TEL

Pitkien, yli kuukauden jatkuneiden TEL-työsuhteiden vajaat kuukaudet tulevat TEL-vakuutuksen piiriin ja niistä karttuu eläkettä.

Lähtökohtana on edelleen se, että TEL:ssä tuleva aika liitetään pääsääntöisesti sellaiseen vähintään kuusi kuukautta kestäneeseen TEL-työsuhteeseen, jossa palkka on vähintään TEL-rajamäärän suuruinen. Säännöstä muutetaan kuitenkin niin, että tuleva aika voidaan liittää myös ansioiltaan alle TEL-rajamäärän olevaan työsuhteeseen. Tämä voidaan tehdä silloin, kun työntekijällä ei enää ole tulevan ajan oikeutta muun ennen tätä alkaneen työskentelyn perusteella.

3

Hallituksen esitys

Suomenkielinen hallituksen esitys on liitteenä. Ruotsinkielistä esitystä voi tilata Oy Edita Ab:stä, puhelin (09) 5660 566.

4

Soveltamisohjeet

Eläketurvakeskus antaa myöhemmin eri yleiskirjeillä ohjeet sekä lyhyiden työsuhteiden vakuuttamisesta että lainmuutoksen aiheuttamista eläkkeen laskentamuutoksista.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivistoinen
Helena Tapio

HE 202/1997 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle yksityisten alojen lyhyitä työsuhteita koskevan eläketurvan uudistamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelakia, työntekijäin eläkelakia, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakia, maatalousyrittäjien eläkelakia ja yrittäjien eläkelakia.

Työntekijäin eläkelain mukaisten työalojen alle kuukauden pituiset työsuhteet vakuutetaan eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisesti. Näin meneteltäisiin myös niiden yli kuukauden jatkuvien työsuhteiden osalta, joissa ansiot jäävät alle työntekijäin eläkelain vakuuttamisvelvollisuuden alarajan, joka vuonna 1997 on 1 135,14 markkaa kuukaudessa. Koska kysymyksessä olevat lyhyet työsuhteet tulevat näin lakisääteisesti vakuutettaviksi eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisesti, työntekijäin eläkelain niin sanottu ketjutussääntö voidaan tarpeettomana kumota.

Lisäksi ehdotetaan, että kotitalouksien teettämä työ vakuutettaisiin pääsääntöisesti eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisesti riippumatta työsuhteen pituudesta tai palkan määrästä. Kotitalouksien teettämä työ on usein lyhytaikaisista, jolloin työntekijäin eläkelain mukaisesti vakuuttamiseen tarvittavan vakuutus sopimuksen tekeminen ja ennakkomaksutekniikan käyttö olisi epätarkoituksenmukaista.

Näin helpotetaan työnantajina toimivien kotitalouksien työllistämismahdollisuuksia. Muuten esityksessä ei ole tarkoitus puuttua nykyisten työeläkelakien soveltamisaloihin.

Eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisen eläketurvan ehdotetaan karttuvan nykyistä alhaisemmasta vuosiansiorajasta eli 3 582 markasta vuoden 1997 indeksitasossa.

Koska alle kuukauden työsuhteista ehdotetaan karttuvaksi eläkettä, on tarkoituksenmukaista ja perusteltua, että myös työntekijäin eläkelain mukaisten pitkien työsuhteiden vajeista kuukausista kertyisi eläkettä. Tästä johtuen ehdotetaan, että kysymyksessä olevien työsuhteiden vajeat kuukaudet olisivat vakuutuksen piirissä ja ne kartuttaisivat eläkettä.

Ehdotetun soveltamisalan laajennuksen vuoksi eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain nimike ehdotetaan muutettavaksi taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkeläiksi. Järjestelmästä huolehtisi esiintyvien taiteilijoiden eläkekassa, jonka nimi muutettaisiin esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassaksi.

Esityksestä seuraa, että jatkossa kaikista yksityisalojen töistä järjestettäisiin eläketurva siten, että eläkevakuutusmaksu maksetaan jokaisesta palkkamarkasta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

alle palkkarajan jääviä työsuhteita 4 400.

2. Nykytilan arviointi

Käytännön työelämä on viime vuosina kehittynyt siten, että määräaikaiset ja yhä lyhemmät työsuhteet ovat jatkuvasti yleistyneet. Lyhyitä määräaikaisia työsuhteita ei siten voida nykyisin pitää enää epätyypillisinä tai poikkeuksellisena, koska niiden vaihtoehtona olisi usein työttömyys. Työttömyys on taas sekä työntekijän että työeläkejärjestelmän rahoituksen kannalta huonompi vaihtoehto kuin lyhyenkin määräajan kestävä työsuhde.

Muuttuneisiin työelämän tarpeisiin on kiinnitetty huomiota myös pääministeri Paavo Lipposen hallituksen hallitusohjelmassa. Sen mukaan muun muassa selvitetään lyhyiden työsuhteiden vakuuttaminen. Hallitusohjelman mukaisesti työmarkkinajärjestöt allekirjoittivat 6 päivänä marraskuuta 1996 sopimuksen, jonka mukaan TEL-alojen alle kuukauden kestävät työsuhteet vakuutetaan lakisääteisesti vuoden 1998 alusta. Tätä varten asetettiin työryhmä, jonka tuli tehdä viimeistään 31 päivänä toukokuuta 1997 yksityiskohtainen ehdotus TEL-alojen lyhytaikaisten työsuhteiden eläketurvasta.

Hallitusohjelmaan perustuen muuttuneisiin työelämän tarpeisiin on jo vastattu muuttamalla myös useita työoikeuden lakeja. Työsopimuslakia (320/1979; TSL) muutettiin (56/1997) 1 päivästä helmikuuta 1997 määräajaksi siten, että laissa ei enää rajoiteta osapuolten oikeutta käyttää peräkkäisiä määräaikaisia työsopimuksia. Määräaikaisen työsopimuksen solmimiseen täytyy kuitenkin edelleen olla perusteltu syy. Lainmuutos on voimassa 31 päivään joulukuuta 1999. TSL:ia on myös muutettu (459/1997) 1 päivästä kesäkuuta 1997 lukien siten, että työntekijällä on tietyin edellytyksin oikeus saada sairausajan palkkaa myös lyhyen työsuhteen aikana. Myös vuosilomalaki (272/1973) muuttuu (460/1997) 1 päivästä huhtikuuta 1998 siten, että työntekijällä on oikeus saada lyhyidenkin työsuhteiden perusteella lomakorvausta.

Vaikka työeläkejärjestelmässä on lyhyitä työsuhteita koskevat erityislait ja TEL:ia on yritetty sopeuttaa vastaamaan työelämän muutoksia edellä selostetulla ketjutussäännöllä, tämä ei kuitenkaan riitä turvaamaan eläketurvaa sellaisille henkilöille, jotka teke-

vät paljon töitä lyhyissä ja vaihtelevissa työsuhteissa eri työnantajille.

Nykyisin on ilmennyt myös, että työtä teetetään alle kuukauden pituisissa työsuhteissa, jotta vältytään työeläkevakuutusmaksujen maksamiselta. Tämä johtaa kilpailun vääristymiseen. Siten välilliset työvoimakustannukset eivät kohdistu oikein eikä niistä saatava maksukertymä vastaa laissa säädettyjen etuuskien tasoa. Lisäksi on havaittu, että joissakin tapauksissa työsuhteet pyritään järjestämään useiden yritysten välillä siten, että työntekijöitä kierrätetään lyhytaikaisesti eri yritysten palveluksessa. Tällöin vältytään eläkevakuutusmaksujen maksamiselta ja työntekijät jäävät ilman eläketurvaa.

Edellä mainituista seikoista johtuen on perusteltua, että työeläkelakeja muutetaan siten, että muuttuneet työmarkkinaolosuhteet otetaan myös eri työaloilla paremmin huomioon ja kaikki lyhyetkin työsuhteet saetaan työeläkevakuutuksen piiriin.

Tavoitteena on, että jokaisesta ansaitusta markasta maksetaan työeläkevakuutusmaksu. Tavoitteena on myös, että eläkettä karttuu sellaisista ansioista, jotka eivät jää eläkkeen kannalta merkityksettömiksi. Näin sosiaaliturvan kustantamiseen tarvittavat maksut tunnistettaisiin riittävän ajoissa ja yritykset pystyisivät sisällyttämään ne yrityskustannuksiinsa. Kustannuksista aiheutuva verohyöty samoin kuin rahoitusvastuu kohdistuisivat myös oikein. Näin estettäisiin myös välillisten työvoimakustannusten kohdentumisen vinoutuminen.

3. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että alle kuukauden pituiset TEL-alojen työsuhteet vakuutetaan TaEL:n mukaisesti. Näin meneteltäisiin myös yli kuukauden jatkuvissa, mutta alle TEL:n vakuuttamisvelvollisuuden ansiolarajan olevissa työsuhteissa eli silloin kun ansiot jäävät alle 90 markkaa kuukaudessa vuoden 1966 TEL-indeksin tasossa (1 135,14 markkaa kuukaudessa vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa). Koska lyhyet työsuhteet tulevat näin lakisääteisesti vakuutettaviksi TaEL:n mukaisesti, ei TEL:n ketjutussääntö ole enää tarpeen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että TEL:n ketjutussääntö kumotaan. Muutoin tarkoituksena on, että nykyisiin TEL:n, LEL:n ja TaEL:n soveltamisaloihin ei puututa.

Koska TaEL:n soveltamisala laajenisi, lain

4.2. Muut kustannusvaikutukset

Vakuuttamisvelvollisuuden laajentaminen koskemaan TEL:n karenssirajojen alle jääviä työsuhteita lisäisi nykyisestäään TaEL-järjestelmän hallinto- ja toimeenpanokuluja. Arvion mukaan lisäys yhdessä liittymiskulujen kanssa saattaisi nousta ensimmäisenä vuonna noin 20 miljoonaan markkaan. On luonnollista, että esitys lisää myös yritysten hallintokuluja, koska eläketurvan piiriin tulee uusia vakuutettuja. Toisaalta se varmistaa, että sosiaaliturvasta aiheutuvat kustannukset kohdistuvat oikein. TEL-järjestelmän hallintokustannuksia esitys hieman vähentää, koska hallinnollisesti kallis ketjutussäännös kumotaan. Muuten vaikutus TEL-järjestelmän hallintokuluihin jää riippumaan siitä, miten käytännössä TEL:n ja TaEL:n välinen rajanveto onnistutaan hoitamaan.

Esitys lisää alkuvuosina TEL- ja TaEL-vakuutusmaksutulaja palkkasumman kasvun kautta eläkemenoja enemmän. Esitys vähentää siten aluksi eläkevakuutusmaksujen korotuspaineita. TEL-vakuutusmaksutason kautta

esitys vaikuttaa välillisesti myös valtion osuuteen YEL- ja MYEL-järjestelmien rahoituksessa siten, että valtion osuus aluksi kasvaa.

5. Asian valmistelu

Esitys perustuu Lyhty 4 -työryhmän 27 päivänä toukokuuta 1997 antamaan työryhämämuistioon (Lyhty 4 -työryhmän muistio; Lyhyiden työsuhteiden vakuuttaminen). Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Esityksen valmisteluun ovat osallistuneet myös Eläketurvakeskus ja Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassa. Valmistelun aikana on kuultu Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton, Palvelutyönantajien, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:n, AKAVAn ja Kunta-alan ammattiliitto KTV:n edustajia. Lisäksi on kuultu valtiovarainministeriön henkilöstöosaston, valtiokonttorin ja Kuntien eläkevakuutuksen edustajia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaki

Nimike. Lain nimike muutettaisiin taiteilijoiden ja eräisiin erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki.

1 §. Pykälässä säädetään lain soveltamisalasta. Pykälän 1 ja 2 momentissa on säännökset siitä, minkälaisiin työsuhteisiin lakia sovelletaan. Lain soveltamisala pysyisi 1 momentin muutoksista huolimatta ennallaan. Lain piiriin kuuluisivat siten edelleenkin esimerkiksi julkisella sektorilla ja merimieseläkelain (72/1956) piiriin kuuluvilla aluksilla työskentelevät henkilöt silloin, kun he ovat lain 1 §:n 1 momentissa lueteltuihin ammattiryhmiin kuuluvassa alle vuoden jatkuvaksi tarkoitettussa työsuhteessa, jossa luovan taiteellisen tai esityksellisen työn osuus on ratkaiseva.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lain soveltamisalaa koskeva laajennus. Lain piiriin kuuluisivat TEL:n mukaisilla työaloilla työskentelevien alle kuukauden kestävä työsuhteet. Lisäksi lain soveltamisalaan kuuluisivat myös TEL:n mukaisilla työaloilla työskentelevien vähintään kuukauden pituiset työsuhteet siltä osin, kuin ne jäävät alle TEL:n 1 §:n 1 momentin 2 kohdan rajamäärän ja siten TEL:n soveltamisalan ulkopuolelle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin myös lain soveltamisalan laajennuksesta. Lainkohtaan otettaisiin kotitaloustyönantajien osalta, joita olisivat luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät, pykälän 1—3 momentista poikkeava säännös. Sen mukaan kotitaloustyönantaja järjestäisi työntekijänsä eläketurvan työsuhteen pituudesta riippumatta aina tämän lain mukaisesti. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä olisi kuitenkin, ettei kotitaloustyönantajan järjestämä työ saa kuulua työnantajan elinkeino- tai muuhun tulonhankki-

suhteen perusteella. Pykälän 1 momentin nykyinen säännös mahdollistaa jo TEL-työsuhteesta saadun palkan huomioon ottamisen vastaavassa tilanteessa. Vastaavanlainen tulevan ajan palkan laskemista koskeva muutos tehtäisiin LEL:iin tämän lain mukaisten työansioiden osalta. Molemmat muutokset olisivat tarkoituksenmukaisia, koska on todennäköistä, että työntekijöiden liikkuvuus LEL- ja TaEL-työalojen välillä lisääntyy.

7 §. Pykälän 1 momentissa säädettyä vakuutusmaksun perusteena olevan palkan määrittelyä muutettaisiin siten, että eläkepalkkaan ei enää nykyiseen tapaan luettaisiin työsuhteen päättyessä maksettavaa vuosiloman korvausta. Muutos vastaisi tältä osin TEL:n mukaista palkkakäsitettä. Muutos johtuu siitä, että uusien soveltamisalasäännösten mukaan työntekijä voisi samassa työsuhteessa ollessaan kuulua välillä TEL:n ja välillä tämän lain piiriin. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että eläkepalkan määrittely työsuhteen päättyessä maksettavan lomakorvauksen osalta olisi samanlainen molemmissa laeissa.

1.2. Työntekijäin eläkelaki

1 §. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, ettei työsuhde kuuluisi lain piiriin, jos työansio asetuksessa tarkemmin säädettyällä tavalla alittaisi rajamäärän 90 markkaa kuukaudessa vuodelle 1966 vahvistetun TEL-indeksiluvun tasossa. Vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa rajamäärä olisi 135,14 markkaa kuukaudessa. Muutos johtuisi siitä, että lähtökohtaisesti työsuhteen eläkelaki määräytyisi työsuhteen ensimmäiseltä kuukaudelta maksetun palkan mukaan. Jos lainkohdan mukainen rajamäärä ei täytyisi, työsuhde olisi vakuutettava taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaisesti.

Pykälän 3 momentti kumottaisiin. Nykyisessä 3 momentissa oleva työsuhteiden ketjutussäännös tulisi tämän lain ja taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain soveltamisalaan ehdotettujen muutosten vuoksi tarpeettomaksi. Ketjutussäännöksen tarkoituksena on ollut saattaa vähintään kahden peräkkäisen kuukauden aikana samalle työnantajalle alle kuukauden jatkuneissa työsuhteissa tehdyt työt tämän lain piiriin. Ehdotettujen soveltamisalaa koskevien muutosten mukaan alle kuukauden kestävät työsuhteet tulisivat vakuutettaviksi

taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaisesti.

Pykälän 4 momentista poistettaisiin nykyinen säännös, jonka mukaan asetuksella säädetään tarkemmin pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua työansion määräämistä. Tätä vastaava säännös olisi sanamuodoltaan tarkistettuna muutettavaksi ehdotetussa 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa. Muilta osin nykyinen 4 momentti pysyisi sanamuodoltaan tarkistettuna aineelliselta sisällöltään ennallaan.

2 §. Pykälän 2 momentissa säädetään niistä tilanteista, joissa TEL-työsuhteen yhdenjaksoisuus poikkeaa työoikeudellisen työsuhteen yhdenjaksoisuudesta. Momenttiin lisättäisiin säännös niitä tilanteita varten, joissa työoikeudellisesti yhdenjaksoinen työsuhde tulisi päätettäväksi tämän lain piiristä työansioiden alenemisen vuoksi. Tällainen tilanne olisi mahdollinen silloin, kun työsuhteen ansiot jäisivät alle TEL-rajamäärän. Uuden säännöksen mukaan jos TEL-työsuhteen ansiot jäisivät kuuden perättäisen kalenterikuukauden ajan alle TEL-rajamäärän, työnantaja voisi ilmoittaa TEL-työsuhteen päättyneeksi, vaikka työoikeudellinen työsuhde jatkuisi edelleenkin. Tällöin työnantajan olisi taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelakiin ehdotetun 1 §:n 2 momentin nojalla ajassa eteenpäin vakuutettava työsuhde kyseisen lain mukaisesti.

Lain 1 §:n 1 momentin 2 kohtaan ehdotetun säännöksen nojalla työntekijäin eläkeasetukseen (183/1962; TEA) lisättäisiin säännökset siitä, miten menetellään silloin, kun yli kuukauden kestäneen TaEL-työsuhteen ansiot nousevat vähintään TEL-rajamäärän suuruisiksi.

5 §. Pykälän 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että eläkkeen määrä olisi jokaiselta eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudelta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Muutoksesta seuraisi, että eläkettä karttuisi myös pitkien työsuhteiden osakuukausilta, kun voimassa olevan säännöksen mukaan eläkettä kertyy vain täysiltä eläkkeeseen oikeuttavilta palvelusajan kuukausilta.

6 b §. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että tuleva aika liittyisi vain sellaiseen vähintään kuusi kuukautta kestäneeseen työsuhteeseen, josta kertyvä eläkepalkka olisi vähintään TEL-rajamäärän suuruinen. Muutoksen tarkoituksena on, ettei tulevaa aikaa liitettäisi sellaiseen työsuhteeseen, jossa työ-

den alusta. TEA:ta muutettaisiin myös TEL:n 5 §:n 1 momentin 1 kohtaan ehdotettua muutosta vastaavasti.

Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkeasetukseen (184/1962) tehtäisiin kaksi vakuutusmaksun suorittamistapaa koskevaa, lähinnä teknistä muutosta.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

TaEL:n 1 §:n 3 ja 4 momenttia sovellettaisiin työsuhteisiin, jotka ovat alkaneet lain voimaantulon jälkeen. Jos työsuhde on alkanut ennen lain voimaantuloa, mutta työsuhteen ansiot ovat jääneet alle TEL:n 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitun rajamäärän eikä työsuhteeseen siten ole sovellettu TEL:ia, tulisi tällainen työsuhde vakuutettavaksi TaEL:n mukaisesti lain voimaantulosta lukien.

TaEL:n 3 §:n 2 momentissa säädettyä rajamäärää sovellettaisiin työansioon, joka on maksettu lain voimaantulon jälkeen.

TaEL:n 4 §:n 2 momentissa säädetty LEL:n mukaiset ansiot otetaan huomioon tulevan ajan palkassa siltä osin kuin ne on maksettu lain voimaantulon jälkeen.

TEL:n 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovellettaisiin työsuhteisiin, jotka ovat voimassa 1 päivänä tammikuuta 1998 tai jotka alkavat mainitun päivän jälkeen.

LEL:n 7 a §:n 2 momentissa säädetty TaEL:n mukaiset ansiot otetaan huomioon tulevan ajan palkassa siltä osin, kuin ne on maksettu lain voimaantulon jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

L a k i

eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985) nimike, 1 §, 2 §:n 2 ja 3 momentti, 3 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laeissa 924/1988 ja 1171/1996 ja 7 §:n 1 momentti laissa 1469/1993, sekä lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1484/1995, uusi 2 momentti seuraavasti:

Taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki

1 §

Tätä lakia sovelletaan vuotta lyhyemmäksi ajaksi tarkoitettuun työsuhteeseen, jossa työntekijä toimii:

- 1) muusikkona;
- 2) näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiin-

tyvänä taiteilijana taikka ohjaajana, dramaturgina, koreografina, pukusuunnittelijana tai lavastajana;

- 3) sanoma- tai aikakauslehdien toimittajana tai toimituksellisena avustajana taikka muun painomenetelmällä aikaansaadun teok-

voimaantuloa, mutta siihen ei työntekijän eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella sovelleta mainittua lakia, työsuhteeseen sovelletaan tätä lakia sen voimaantulosta.

Lain 3 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1962 vahvistettua palkkaindeksilukua. Lainkohdassa säädettyä rajamäärää sovelletaan työansioon, joka maksetaan lain voimaantulon jälkeen.

Lain 4 §:n 2 momenttia sovelletaan työansioihin, jotka maksetaan lain voimaantulon jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijän eläkelain (395/1961) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1482/1995, sekä
muutetaan 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 2 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentin 1 kohta, 6 b §:n 1 ja 2 momentti ja 11 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 38/1987 ja 4 momentti laissa 372/1995, 2 §:n 2 momentti laissa 603/1986, 5 §:n 1 momentin 1 kohta mainitussa laissa 1482/1995, 6 b §:n 1 ja 2 momentti laissa 559/1993 ja 11 §:n 1 momentti laissa 1467/1993, seuraavasti:

1 §

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on sen vuoden jälkeen, jona työntekijä on täyttänyt 13 vuotta, jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

2) jossa työansio asetuksella tarkemmin säädettyllä tavalla alittaa 90 markkaa kuukaudessa;

Kun eläkkeiden perusteena olevia palkkoja tarkistetaan 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla, muuttuu 1 momentin 2 kohdassa säädetty rajamäärä vastaavasti.

2 §

Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työkyvyttömyyden tai 4 e §:ssä tarkoitetun yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 4 f §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa hänen jatkaessaan työntekoa osa-aikatyössä. Jos työntekijän työansio on työsuhteen vielä jatkuessa vähintään kuutena viimeksi kuluneena kalenterikuukautena kunakin ollut 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainittua rajamäärää pienempi, voi työnantaja ilmoittaa tämän lain alaisen työsuhteen päättyneeksi aikaisintaan

keen perusteena olevien palkkojen mukaan lasketut ansiot.

Tätä lakia sovellettaessa taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) mukaiset työansiot otetaan huomioon siltä osin kuin ne on maksettu lain voimaantulon jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

4.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1486/1995, seuraavasti:

6 §

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaisissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. Sovellettaessa työntekijäin

eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa, otetaan huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

5.

Laki

yrittäjien eläkelain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1485/1995, seuraavasti:

1.

Laki

eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985) nimike, 1 §, 2 §:n 2 ja 3 momentti, 3 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laeissa 924/1988 ja 1171/1996 ja 7 §:n 1 momentti laissa 1469/1993, sekä
lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1484/1995, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki

Tätä lakia sovelletaan työsuhteeseen, jossa työntekijä sen vuoden jälkeen, jona hän on täyttänyt 13 vuotta, toimii:

- 1) muusikkona;
- 2) näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taiteilijana taikka ohjaajana, dramaturgina, koreografina, pukusuunnittelijana tai lavastajana;
- 3) sanoma- tai aikakauslehden toimittajana tai toimituksellisena avustajana taikka muun painomenetelmällä aikaansaadun teoksen valmistajana;
- 4) radio- tai televisio-ohjelman toimittajana tai kuuluttajana taikka taiteellisenä avustajana;
- 5) kielenkääntäjänä, tulkkina tai oppaana; taikka
- 6) valokuvan tai elokuvan valmistukseen osallistuvana kuvaajana, leikkaajana tai taiteellisenä avustajana.

Lain soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että 1 momentissa tarkoitettussa työsuhteessa luovan taiteellisen tai esityksellisen työn osuus on ratkaiseva ja että työsuhde on tarkoitettu jatkumaan vuotta lyhyemmän ajan.

Tämä laki ei koske yrittäjien eläkelain (468/1969) piiriin kuuluvaa toimintaa.

1 §

Tätä lakia sovelletaan *vuotta lyhyemmäksi ajaksi tarkoitettuun* työsuhteeseen, jossa työntekijä toimii:

- 1) muusikkona;
- 2) näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taiteilijana taikka ohjaajana, dramaturgina, koreografina, pukusuunnittelijana tai lavastajana;
- 3) sanoma- tai aikakauslehden toimittajana tai toimituksellisena avustajana taikka muun painomenetelmällä aikaansaadun teoksen valmistajana;
- 4) radio- tai televisio-ohjelman toimittajana tai kuuluttajana taikka taiteellisenä avustajana;
- 5) kielenkääntäjänä, tulkkina tai oppaana; taikka
- 6) valokuvan tai elokuvan valmistukseen osallistuvana kuvaajana, leikkaajana tai taiteellisenä avustajana.

Lain soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että 1 momentissa tarkoitettussa työsuhteessa luovan taiteellisen tai esityksellisen työn osuus on ratkaiseva.

Tätä lakia sovelletaan myös *muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun* työsuhteeseen,

Voimassa oleva laki

tään 540 markkaa. Työansion katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu. Tämä markkamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

Ehdotus

200 markkaa. Työansion katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu. Tämä markkamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

---

4 §

Laskettaessa tulevan ajan palkan määrää 1 momentissa mainitun 7 a §:n mukaisesti otetaan huomioon myös ne työansiot, joiden perusteella työntekijällä on oikeus lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaiseen eläkkeeseen.

7 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen tämän lain piiriin kuuluvasta työstä maksmistaan palkoista soveltamalla sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain eläkekassan esityksestä vahvistamaa vakuutusmaksuprosenttia. Tällöin palkka, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy samojen perusteiden mukaan, joita sovelletaan veron ennakkoa pidätettäessä. Järjestettäessä eläketurvaa ulkomaantyöstä palkkana pidetään kuitenkin sitä työansiota, mitä vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava, tai työansiota, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä. Vakuutusmaksuprosentti voidaan vahvistaa pienemmäksi niiden työntekijöiden palkoista, jotka kysymyksessä olevan kalenterivuoden päättyessä ovat 24 vuotta nuorempia.

---

7 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen tämän lain piiriin kuuluvasta työstä maksmistaan palkoista soveltamalla *asianomaisen ministeriön* vuosittain eläkekassan esityksestä vahvistamaa vakuutusmaksuprosenttia. Tällöin palkka, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy samojen perusteiden mukaan, joita sovelletaan veron ennakkoa pidätettäessä. *Työsuhteen päättyessä maksettava vuosiloman korvausta ei kuitenkaan oteta huomioon.* Järjestettäessä eläketurvaa ulkomaantyöstä palkkana pidetään kuitenkin sitä työansiota, mitä vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava, tai työansiota, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä. Vakuutusmaksuprosentti voidaan vahvistaa pienemmäksi niiden työntekijöiden palkoista, jotka kysymyksessä olevan kalenterivuoden päättyessä ovat 24 vuotta nuorempia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Lain 1 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan työsuhteeseen, joka alkaa lain voimaantulon jälkeen. Jos työsuhde on alkanut ennen lain voimaantuloa, mutta siihen ei työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella sovelleta mainittua lakia, työsuhteeseen sovelletaan tätä lakia sen voimaantulosta.

Voimassa oleva laki

2) jossa työansio voidaan arvioida keskimäärin pienemmäksi kuin 90 markaksi kuukaudessa;

Jos työntekijä tekee vähintään kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena työtä saman työnantajan palveluksessa alle kuukauden jatkuneissa työsuhteissa, työsuhteiden katsotaan muodostavan 1 momentissa tarkoitettun yhdenjaksoisesti jatkuneen työsuhteen edellyttäen, että työansio kunakin kalenterikuukautena nousee ainakin sanotun momentin 2 kohdassa tarkoitettuun markkamäärään ja työntekijä on työssä vähintään 20 tuntia kalenterikuukaudessa. Työsuhteen katsotaan tällöin alkaneen sinä päivänä, jolta sen perusteella maksettiin ensimmäisen kerran palkkaa ja, jollei 2 §:stä muuta johdu, päättyneen sinä päivänä, jolta viimeksi maksettiin palkkaa.

Asetuksella säädetään tarkemmin, miten 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu keskimääräinen työansio määrätään. Sikäli kuin eläkkeiden perusteena olevia palkkoja tarkistetaan 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla, on edellä mainitussa kohdassa säädetty rajamäärä vastaavasti muutettava siten, kuin sosiaaliministeriö päättää.

Ehdotus

2) jossa työansio asetuksella tarkemmin säädetyllä tavalla alittaa 90 markkaa kuukaudessa;

(3 mom. kumotaan)

Kun eläkkeiden perusteena olevia palkkoja tarkistetaan 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla, muuttuu 1 momentin 2 kohdassa säädetty rajamäärä vastaavasti.

2 §

Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun työkyvyttömyyden tai 4 e §:ssä tarkoitettun yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 4 f §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa hänen jatkaessaan työntekoa osa-aikatyössä. Jos 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut edellytykset työsuhteen kuulumiselle lain piiriin lakkaavat olemasta voimassa työsuhteen vielä jatkuessa, katsotaan työsuhde päättyneeksi jo

Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun työkyvyttömyyden tai 4 e §:ssä tarkoitettun yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 4 f §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa hänen jatkaessaan työntekoa osa-aikatyössä. Jos työntekijän työansio on työsuhteen vielä jatkuessa vähintään kuutena viimeksi kuluneena kalenterikuukautena kunakin ollut 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainittua rajamäärää

Voimassa oleva laki

ka sosiaali- ja terveysministeriö määrää, saattaa tällainen eläkejärjestelmänsä tämän lain alaiseksi rekisteröimällä se eläketurvakeskuksessa, minkä jälkeen sen kohdalla noudatetaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä. *Jos työntekijälle, joka kuuluu työnantajan järjestämän tässä momentissa tarkoitettun eläketurvan piiriin, myönnetään rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (13/82) mukainen eläke, eläkejärjestelystä tuleva eläkkeen määrän lisäys tai muu etu liitetään varhaiseläkkeeseen ehtojen mukaisesti.*

Ehdotus

tämän lain säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Lain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Lain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1998 tai sen jälkeen alkaneeseen työsuhteeseen. Lainkohtaa sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa alkaneeseen työsuhteeseen, joka jatkuu lain voimaan tullessa.

3.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteisissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteisissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 13 §, sellaisena kuin se on laissa 640/1966, ja muutetaan 7 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 560/1993, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 a §

Jollei työntekijä minään kalenterivuonna ole ansainnut vähintään 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua rajamäärää, vuotuinen määrä on mainittu rajamäärä. Jollei työntekijällä ole tulevan ajan oikeutta muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, 1

Jollei työntekijä minään kalenterivuonna ole ansainnut vähintään 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua rajamäärää, vuotuinen määrä on mainittu rajamäärä. Jollei työntekijällä ole tulevan ajan oikeutta muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, 1

Voimassa oleva laki

Ehdotus

huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

5.

Laki

yrittäjien eläkelain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1485/1995, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaiissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta.

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaiissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. *Sovellettaessa työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa otetaan huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.